

Informatie Haarle

Verzameling verhalen
en gedichten
van Martin Wichink
en Piet Plezier
voor in het informatiekrantje

Jaargang 2024

Voorwoord.

Martin Wichink en zijn pseudonieme Piet Plezier schrijven collums/verhalen voor het informatiekrantje van Haarle. Als geboren en getogen Haarlenaar weet Martin en Piet als geen ander hoe het is om in een dorp te wonen, maar er ook van te genieten.

Martin heeft deze compilatie gemaakt voor mensen die graag een vast boekje in de hand willen hebben voor het ultieme leesplezier. Geniet er van.

Meer verhalen zijn te vinden op www.haarle15.jouwweb.nl

©2024 Martin Wichink.

Inhoud:

Klinken
Hokkies
Putten
Wolkenparade
Mijn dorpshuis
Windstille
Enveloppen

Gefeliciteerd
Dopneuze
Haarle veranderd mee
Bermbraand
Pondje over de Maas
Aj niks probeert
Regels
Pennenstreken
Eigenheimers van Hoarle
Alle zielen heilig verklaart
Wat un reng
Schermtijd

Klinken.

Proosten op het nieuwe jaar doe ik graag met U. Wens er meteen al het goede voor 2024 erbij, al weet ik natuurlijk niet hoe uw stemming op dit moment is. Glazen of bierflesjes klinken als ze elkaar raken bij het proosten.

Dat brengt mij meteen weer bij de titel van dit verhaal. Het woord klinken ken in de Nederlandse taal weer meer begrippen, maar wil graag even terug gaan naar ons dagelijks gebruikt.

We openen namelijk iedere dag meerdere keren een hek, raam of deur. Gewoon omdat we er door willen of frisse lucht in huis willen halen en daarvoor gebruiken we de klink. Nu hebben wij het ons gemakkelijk gemaakt om bij een deur een deurklink van te maken.

De geschiedenis van de klink is al eeuwenoud en zelfs in de eenentwintigste eeuw nog altijd gewoon in gebruik. We kennen messingen, RVS of aluminium varianten, maar soms zijn ze ook van goud of zilver. Al dan niet belegd met diamanten.

Dan zie ik liever het persoonlijke vakwerk, zoals een smid een ijzeren handvat maakt bij de deur in een zelf gesmede hek. Of een klusser die daarvoor zijn oude versleten ringsleutel daar voor gebruikt. Terwijl bij een kok de stevige pollepel hiervoor als een geschikte klink kan dienen.

Soms dienen deuren met een enkele klink vaak tot doel, dat er maar eenrichtingsverkeer mogelijk is of je moet er een speciale sleutel of looper voor hebben. In deze moderne tijd is werken met een magnetisch veld ook al aardig ingeburgerd. Te openen met een plastic kaart. Van magnetisch naar magisch is dan een kleine stap.

Heb jij ondertussen al geteld hoeveel klinken er in huis zijn? Of hoeveel jij er vandaag al geopend hebt.

We maken er geen wedstrijdje van hoor. Het gaat mij er alleen maar om, dat sommige dingen in ons leven zo gewoon zijn, dat we er niet meer bij stilstaan.

Een deurklink is daar een van, al dan niet voorzien van een slot.

©2023 Martin Wichink.

Hokkies.

Bint wie pas goan weasen stemmen in ut laand en hebt doardeur de regering duudelik e'maakt um nie meer in Hokkies te goan denken en wat gebeurt der noe? Juust in Hoarle begint ze un kluppie oalderen met Hokkies. Noe mut ik weh zeggen dat dit niks met politiek te maaken hef. Teminste in ieder geval heel weinig. Ut vergroot in Hoarle alleen ma de woonvesting.

De vrie'jwilligers die det hebt oppezet, bestuursleden maaj ze niet nuumen, aans denk ie gelieke weer in hokkies, hebt net de eerste middag achter de ruggie. Hierdeur bint de eerste vogelhuusies noe un feit. Bin weh benie'jd woar disse komt te hangen. Krieg de nieuwe huuze op 'De Groave' ieders hun eigen vogelnaame of kreg de nieu'je verbindingweg un beumelaan, woar disse dan in komt te hangen. Dan kan ik ut kluppie ok better begriepen, want zie loat ut niet alleen bie vogelhuusies. Waarschijnlijk wult ze ok de Eekte noa Hoarle haalen, want ok eekhoornhuusies stoat nog op de planning. De voederhuusies kunt voorlopig weh noar de plekken toe, woar ze nog wilt goan bouwen, zoas bie Hoekjan, Bie bourgonje of as de kärke wut verbouwd. Dan kunt de luu a vaste wennen an de nie'je woonplekke, woar ze dan misskien wult goan wonen. Det zol de verkoop weh wat kunnen stiemuleren. Tis ut probeern weert toch, aj teminste nie tevölle in hokkies wilt goan denken.

Straks bint de oalderen zo druk met uutstappies en activiteiten van De Zonnebloem, Stichting Welzijn Ouderen en ut Laarmanhuus, dat ze straks gin tied meer hebt veur hun middagsloapie. Dan mut de huusarts, fisiotherapeut en de thuiszorg zich ineens anpassen an de oalderen. Of zol toch de wiekagent bange wenne veur tevölle oaverlast van de hangoalderen in Hoarle? Volgens mie valt det nog weh met.

Wens ut kluppie in ieder geval völle plezier en kan ze weh un tip van de haane doene. Hoald de hamer met twee haane vaste, dan kuj oezelf niet op de doem sloane. Kiek ma wat ie doar met doet, ma völle wille met mekaar.

©2023 Piet Plezier.

Putten.

Naast de Plaats Putten in de Gelderse Vallei, kom je overal putten tegen. Vroeger had je waterputten, toen er nog geen stromend water was. Tegenwoordig hebben we meerdere afvalputten. We douchen ons tegenwoordig graag en al het water verdwijnt in een afvoerput. Het water van de afwas of misschien wel de afwasmachine, verdwijnt door de flexibele slang en pijp in de afvoerput, net als bij elke was wat we draaien. Daarna

verdwijnt alles in de rioolput. Hemelwater oftewel regen voeren we af via putten voor hergebruik. Dit gaat weer naar overstortputten, om er zuurstof aan toe te voegen, maar ook onnodige ballast eruit te halen wat met al het afvalwater is mee gespoeld. Dat is meer dan genoeg.

Iemand kan diep in de put zitten, maar we kunnen ook mensen uit de put halen. Soms is een luisterend oor al genoeg. Hier kan je moed uit putten om door te gaan.

Heel anders is het spreekwoord, als het kalf verdronken is, dempt men de put. Laat staan als er een beerput open getrokken wordt. Dan wordt inhoudelijk geput van alle gekregen informatie die voor handen is. Dan wordt er een menig deksel van de put gehaald.

Een golfer put met zijn golfstick. De golfer zet zijn voeten neer en pakt zijn stok. Staat dan krom gebogen boven de bal en kijkt naar het doel. Met een sierlijke swing, put de bal zo naar de hole bij de vlag voor de punten. In zo weinig mogelijk slagen de achttien holes slaan en wedstrijdverband. De beste speler heeft een goede handicap en daar mogen anderen dan weer moed uit putten.

Boren naar gas, olie, zout, daarvoor gebruiken ze boorputten. Grondstoffen die we dagelijks gebruiken. Daarmee putten we onze aarde mee uit. Je kan niet alles ondermijnen tot dat er putten ontstaan, waar van alles ineens in verdwijnt. Sinkholes zijn een nachtmerrie van ieder die er mee te maken krijgt. Zorg er dan wel voor dat je niet de ene put vult met de andere.

©2024 Martin Wichink.

Wolkenparade.

Mangs heb ie un mooie blauwe lucht, ok a is der regen veurspelt. Kiek ie em later weer, dan zie'j een wit wolkie in de lucht. Weer wat later bint der det a wat meer e'wun.

Langzaam gruu'jt ut uut tut een schoapachtig wolkendek.

De zonne die noe nog schient, vuult a weh un bettie stekkelig an. Net asof un bettie prikt.

Af en toe schöf der un donkere wolk onde lichte wolken deur. Disse goat a un stuk sneller der onderdeur. Heel langzaam schoeft de wolken samen, asof oaver elkaare hen rolt en doarnoa in mekaare wut e'drukt.

An ut end wut ut a wat griezer. Det nemt alleen ma toe. Eerst valt de eerste druppels langzaam. Asof ze bange bint veur oe. Em later giet ut a wat harder en dan brekt de hel löss. Ut regent piepestellen en ut water kump recht uut de lucht vallen.

In de verte klinkt der wat gerommel. In de donkergrieze lucht zie af en toe un lichtflits, met af en toe un uutschieter noar beneden toe.

Het is weer zo'n gratis veurstelling van moeder natuur, woarvan iedereene van kan en mag genieten. De uutschieters klinkt dan as un applaus, woar ie zelf verder weinig met kunt. Zolange aj der ma gin schade van hebt.

Langzaam valt der gaten in ut grieze wolkendek. De zonne probeert der weer deurhen te kommen. As de grieze wolken hun balast offeworpen hef, dan kloart ut vanzelf weer op. Dan lek ut weh asof der niks gebeurt is. De grote waterplassen hier en doar op de grond, bint de stille getuugen van de ontroerde troanen van disse gratis show. Noe ma weer wachten op de volgende veurstelling van moeder natuur. Ie wet noo'jt wanneer den weer begint.

Zo is ut in oonze leavens ok. Vaake is der gin wolkje an de lucht. Mangs kan ut donderen en onweren of schoeft de fustraatsies as wolken oaver mekaare hen, tut de bomme bast. Ut kan met un troane beginnen, ma soms lucht huulen mangs ok op en giet de zonne weer schienen. Wie doet dan weer asof der niks meer an de haand is. Zo hef de mens zien eigen wolkenparade.

©2023 Piet Plezier.

Dorpshuis Cultura.

Dit gemetselde markante gebouw
Is het dorp Haarle al bijna een halve eeuw trouw
Een gemeenschapshuis voor een groot legioen
In ons dorpshuis is altijd wat te doen.

Voor de lagere school was daar Gymmen voor de jeugd
Een beetje beweging kon ik wel gebruiken en dat deed mij deugd
Na afloop douchen voor de lol en het fatsoen
In ons dorpshuis is altijd wat te doen

Carnaval, Sinterklaas of met een ander feest
Ik had weer wat gemist als ik er niet was geweest
Met fel gekleurde lampen blauw, rood, geel en groen
In ons dorpshuis is altijd wat te doen

Om te spreken over deze bijzondere plek
Velen hebben vast nog wel een goede herinnering aan deze stek
Ik kwam voor het dansen en kreeg er mijn eerste zoen
In ons dorpshuis is altijd wat te doen

Het kerkblaadje zag daar het eerste levenslicht
Het gele boekje bepaalt nu het dorpsgezicht
Daar in staat geschreven wat wij nu weer samendoen
In ons dorpshuis is altijd wat te doen

De toneelgroep speelt er altijd hun stuk op de planken
Met mij en ander publiek op stoelen en banken
Iedereen is er welkom, van directeur tot Jan Boezeroen
In ons dorpshuis is altijd wat te doen

Aan deze plek bewaar ik een herinnering zo puur
Het is toch wel mijn cultuurplek van het eerste uur
Iedereen is er welkom jong, oud, rijp of groen
In ons dorpshuis is altijd wat te doen.

Windstille.

Lààts leup ik op zundagmön in't bos. Dèt doe'k wéh vaker veur ut étt'n, as ut teminste niet piepestéll'n e'rengt.

Toen ik böam op de koningsbulten an kwam uut ut laste stukkje bos, zag ik doar un statse kjal stoane.

Hoe ik det kon ziene?

Hij zag der bes wéh zundaags uut met ziene geruute oaverhempt, zo onder zien korte jassie. Opvallent was wéh ziene kütte bokse met van die leern riempies net onder de kniëne. Woar die noe veur dient, det week nie. Misskien um ziene majoos vaste te hoaln, want ziene blote beene maaj vaste niet ziene. Wéh draag'te un mooi huutie met een klein veertie der'op en dat maakt ut wéh of.

Má hoe der ôk uut zöt, det mutte zelf má weet'n, det maakt mie teminste niks uut, zolange ak der ma gin las van hep.

Hij stunt doar gewoon veur zig uut te kiek'n. Ok keeke niet op of daale toe'de mie heurn an kom.

“Goejndag, is ter wat of bi-j verdwaalt of zò”, vreug ik um uut fatsoen.

“Sssttt”. Det kreeg ik as antwoord terugge. Ik luusterde met um mét, má ik heurn helemoal niks en det zék um dan ôk.

Hij keek mie an en zé ting mie int hoge hollaans: “Die stilte, waar hoor je dat nog”.

“Ik heure det vaake zat, umdat ik hier woone. Má as ie doar bliej met bint, vin ik det wéh goet. Aj det zo mooi vint, dan muj hier má vaaker kom luuster'n.

Met die woord'n leut ik um alleene en leupe deur. Een stuk wieder veur ik ut bos weer in ginge, keek ik nog een keer umme. Hij stunt doar nog steeds te luusteren.

©2011 Martin Wichink.

Enveloppen.

Uit het leven van een stukje papier, zo zou je dit verhaal mee kunnen beginnen. Dan heb ik het hier over de gewone enveloppe, die we allemaal wel kennen. Maar wist je ook bijvoorbeeld, dat de eerste enveloppe halverwege de negentiende eeuw al is ontstaan. Zo rond 1835 ongeveer, door een Britse groothandel. Dit verving de verzegeling van oude stempels voor belangrijke brieven. De postzegel is de opvolger van deze nieuwe uitvinding, want daardoor moest de verzender van de brief, hiervoor zelf gaan betalen. Het post bezorgen is hierdoor een belangrijke baan geworden.

Natuurlijk kennen we de op oog simpel gevouwen enveloppe. Wist jij dat voor het vouwen hiervan, diverse uitvindingen zijn gedaan. Vooral het automatisch lijmen, is nog wel een dingetje.

De gomrand is wel een geniale uitvinding. Een keer likken of natmaken met water en je kan de enveloppe dichtplakken. Wie proeft nu nog de smaak in de mond? Mede daardoor is de plaklijn met het plastic strip ontstaan. Het enige nadeel is dat de plastic strip eraf wordt getrokken en wordt weggegooid. Maar je hoeft niet meer te likken. Enveloppen kennen we in vele soorten en maten. Tegenwoordig worden spullen in kartonnen dozen in smalle enveloppen formaat verstuurt of in bubbeltjesplastic enveloppe. Zolang dit maar door de brievenbus kan.

Verliefde stellen versturen vaak romantische brieven aan elkaar. Rond Valentijnsdag speelt de commercie hier handig op in. Enveloppen krijgen dan een hartjes motief. Naast gewone brieven die we krijgen van instellingen van alle dag, krijgen we ook soms reclame geadresseerd aan de bewoner van dit pand in de bus. Niet dat we daar altijd op zitten te wachten, maar voor de verzenders hiervan, hoeft er maar een aantal van mee te doen aan de actie, willen zij de kosten van het versturen en het maken hiervan er al uit halen.

Toch is het eigenlijk best wel grappig om te zien, dat gewone brieven of rouwkaarten in een gerandde enveloppe snel worden open gemaakt. Misschien omdat ze soms verwacht worden of juist niet. De nieuwsgierigheid van de mens kent geen grenzen.

Hoe anders is dat als we een blauwe enveloppe van de belasting of justiele inlichtingen krijgen. Zijn we bang geworden voor een boete of krijgen we door aangifte misschien nog geld terug. Blijkbaar worden deze nog wel eens gevreesd. Wist jij bijvoorbeeld dat er over de wereld dagelijks hondervijfentachtig miljard enveloppen worden gemaakt?

Gefeliciteerd.

Denk dat een felicitatie wel op zijn plek is, want je hebt de columns gevonden op de app. Ook voor ons is het even wennen hoe dit allemaal werkt, maar veel is te leren. Als jij dit verhaal nu kunt lezen, dan is voor mij de test al geslaagd.

Daar waar het lezen vanaf iets anders zal zijn, dan vanuit het jarenlange vertrouwde gele boekje, heb ik deze tekst wat langzamer geschreven, zodat je niet zo snel hoeft te lezen. Wat ook nog kan schelen, is je mobiel een kwartslag te draaien. Naar links of naar rechts maakt niet uit, wat jij het gemakkelijkste vindt om het apparaat vast te houden. Je zal nu zien dat regels langer worden en de lengte wat korter. Ook hier geldt, het maar net wat jij het prettigst vindt. Door de regel is het allemaal goed te lezen op je mobiel of tablet.

Als de app bijvoorbeeld een cijfer 1 krijgt bij de balk van prikbord, dan klik je op de balk prikbord. Dan zie je bij Column het cijfer 1 staan, dan betekent dat Annie Raamsman, Piet Plezier of ondergetekende een nieuwe column hebben geplaatst. De nieuwste staat bovenaan geplaatst, maar eigenlijk wist je dit stiekem al, anders kon je deze niet lezen.

Het mooiste van alles is wel, dat je al het nieuws nu vierentwintig uur per dag kan lezen, waar je ook maar verbinding met internet hebt. Wees maar eerlijk, het gele boekje had je ook niet altijd de hele dag op zak of in de tas.

Wens je dan ook veel leesplezier op deze nieuwe app. Anders kijk je maar eens op <https://haarle15.jouwweb.nl/> voor meer verhalen en gedichten.

©2024 Martin Wichink.

Dopneuze.

Wie kriegt allemoal de genen van oonze olders met en uut ut geslacht doorveur. Doar is niks mis met, want doar kun ie de familie vaake weh an herkennen. Det is gieneetties vaake gemanniepuleerd anweezig in oonze cellen. Tjonge jonge, wat un paar muulike woorden bint det tog.

Noe kuj zeggen van 'Nou en', ma ie kunt ok zeggen van 'Woar giet dit noe eigenlijk oaver'. Um ut leste giet het meer eigenlijk. Ik wol oe met nemmen noar de nie'je wetgeving. Want dit joar is ut per een juli tweeduuzendveerentwintig verplicht um de plastic dop op de plastic flesse vast te maaken deur de fabriekanten.

Veur de natuur zal het un hele hoop schellen dat der noe gin of minder plastic doarin terechte kump. Ut is gewoon un kwestie van oene eigen spullen met nemmen of opruumen. Ofval gooi ie thuis toch ok in de prullebak, dus onderweg kom ie der vaake zat eene teegn. Ma um bie ut leuge flessie te blieven, den kuj dan ok met dop inleaveren veur staatsiegeld bie de winkel.

Nie'je flessen open ie vaake tutdat ie ut sissen heurt van ut koolzuurgas. Ie kunt dan de flesse weh wieder löss drei'jen, ma dan blef de dop an un dun lippie hangen. Um ut drinken gemakkelik te maaken, drinkt ut gemakkeliks met de dop op de neuze. Veur un paar keer zal det niet zovölle uut maaken, ma ik bin bange veur de lange termijn viesie. Eigenlik dat der meer luu straks op mekaare goat lieken. Kiek zeg ie dan, den hef ok dezelfde dopneuze as mien breur of zuster. Det kuj ziene an de groeven van de drei'jdop op ziene neuze. Ut enigste woar ik zeker op hoppe, is dat de kleur van de dop nie ofgef, want dan zol ie an de kleur ok nog kun ziene wat iemand graag drinkt.

In ut ziekenhuus zol dit weh makkelijker kunnen wenne. Em un neusannelieze en ie wet watte vaake drinkt.

Ma zol ut niet gewoon wat better wenne, dat wie met zien allen minder plastik goat gebruiken. Det is better veur ut mil'jeu en veur oons zelf ok. Zodat plastik nie meer in oons bloed en cellen veur kump. Wie roest zo nog nie vot, dat wie zelf det plastik neudig hebt. Gewoon un bettie oonze verstaand bliem gebruiken.

©2024 Piet Plezier.

Haarle veranderd mee.

Noaberschap is een groot goed in Haarle en door de samenwerking zijn er in de loop der jaren veel veranderd. Veranderingen vragen vaak wel aanpassingen, maar vanaf het Haarlese bestaan hebben we wel bewezen om hier mee om te gaan.

Zo nu ook dat het gele informatiekraantje gaat verdwijnen en er een app hiervoor terug komt. Weet nog goed dat de eerste informatiekraantje verscheen. Je had ook toen voor en tegenstanders. Je hebt nu altijd van die mensen die graag alles bij het oude willen houden, maar later hebben gezien dat alle informatie in een boekje toch wel handig is voor ons dorp.

Ik vergelijk het nog wel eens met de telefoon. Vroeger hadden bedrijven en de wat rijkere mensen alleen telefoon. Daar kon je voor betaling van de aantal gebruikte tikken, in overleg hun telefoon gebruiken of je ging naar de telefooncel, waar je geld in moest werpen. Het was een hele vooruitgang toen de vaste telefoon thuis steeds meer mogelijk werd. Daarna kwam de draadloze hoorn, waar je ongeveer vijftien meter rondom het toestel kon lopen en praten. vervolgens komt de mobiel, waar je eerst alleen maar sms bericht mee kon versturen, naast het bellen. Tegenwoordig hebben we mobielen met de vreemde soorten apps. Eigenlijk is dat allemaal gebeurd in ongeveer het zelfde tijdsbestek van het bestaan van het gele informatiekraantje.

Als we dan zien wat we allemaal nu lezen op onze mobiel aan informatie, bankzaken, mails en zo, alleen om vierentwintig uur van de dag alles te kunnen lezen of iets te kunnen nakijken, dan is het ook niet zo gek dat het informatiekraantje met de tijd mee gaat.

Naast dat het minder kost aan papier, inkt, vouwen en nieten, maar vergeet ook het rondbrengen ervan niet. Het zijn allemaal onkosten, waarvan je via de digitale wereld veel op kunt besparen. Toch kan je in een app, die vaak gekoppeld is aan een website of ander digitaal platform, veel meer informatie op kwijt, zonder dat je hoeft te letten op het inleveren van informatie op A4 of A6 formaat of andere instellingen.

Ja het zal even wennen zijn, maar Haarle veranderd weer mee. De wijde wereld ligt aan onze voeten en leert zo ons mooie dorp steeds beter kennen. Vierentwintig uur per dag.

©2024 Martin Wichink.

Bermbraand

is ut un peuk
of un stukkie glas
misskien weh un leug blikkie fris
kan ok wenne dat de zonne stark aanwezig was

bint ut misskien weh jonge knapen
die dan ineens vandaalen wut e'nuumd
as ze rommel van un aander verbraand
en vindt dat ze ut zo zelf hebt opperuumd

gin paus is der te bekennen
as witte rook dan trekt oaver de weg
polietsie en braandweer komt der'an
umdat een umwonende dit deur de telefoon hef e'zeg

de weg wut offe'zet
en slangen vult zich vol water
noa elf van disse brandjes in eene stroate
zit de gemeenschap noe met een kater

as ut dreuge bos in zien geheel mette'goane was
hat ut heel aans kunnen afloopen
maak gin vuur en ruum oen eigen rotzooi op
is misskien weh de les wat wie in oonze oren mut knoopen

©2022 Piet Plezier

Pondje over de Maas

het water kabbelt
klotsend tegen de ijzeren wand
als het verkeer de oprijplaat op rijdt
binnen de lijnen aan iedere kant

de slagbomen dalen langzaam neer
oprijplaat komt omhoog
een dieselmotor die gaat draaien
betalen onze tickets via een mondelinge dialoog

de Maas kolkt en klotst
stroming lijkt in het midden erg sterk
onze schipper oogt rustig
het is immers zijn dagelijkse werk

een grote binnenvaartschip
komt snel op ons af
gaan we dit wel redden
of graven we toch ons eigen graf

langzaam draait de tanker bij
van bak- naar stuurboord
het gevaar is geweken
volgens planning zoals het hoort

de overkant is weer bereikt
ieder gaat weer zijn eigen weg
alleen de schipper is die blijft
voor de volgende aanleg

©2023 Martin Wichink.

Aj niks probeert.

Mangs pruts ie weh is wat en det doet wie allemoal weh is. A is ut gewoon um iets nie'js uut probeeren of ut warkt, wat ie in de kop hebt zitten. Nie'je idee'jen hoeft nog nie aaltied a vorm te hem, mangs muj doar nog wat an bieschaam. Dus nutteloos is ut nie, ok a gooj ie ut laater an de kaante, omdat ut oe nie helemoal an stiet.

Misschien mut ie weh eerst noadenken over een aandere oplossing of ie bedenkt helemoal iets nie'js. Det mag ie allemoal hiemoa in oe eentje uut prakkezeeren. Wat der in oene kop ummegiet, doar kan niemand bie kommen.

Un aander zal misschien zeng daj ant dagdreumen bint, terwijl ie keihard an un oplossing ant bedenken bint. Tis soms ongeliek verdeeld in de wereld. Ma ie mut ma zo rekken, un aandere keer kan ut ok aanssumme wenne.

Mangs muj doaroaver iets opzuuken of ie goat na un winkel toe um inspiraatsie te kriegen. Un aander giet muziek luusteren of kek televisie zonder wat te ziene. As ut eenmoal in oene kop maalt, dan probeer det ma is te stoppen. De lukt hoaste nie.

Ma o wee, as ut oe uiteindelijk weh giet lukken, dan bin ie zelf a helemoal blie'j. Loat stoane daj der un aander ok met blie'j kunt maaken of heffe maakt. Aj dan goed noa goat, dan mag ie oezelf un uutvinder nuumen. Nie zo groot, dat ut de hele wereld oaver giet, ma weh in oene eigen omgeving. Det wul nie zeggen dat ut via soosiejaale media verder kan kommen, ma doar is ut oe nie um te doene.

Nee gewoon ut jess gevuul dat ut oe lukt is, wat ie in oene kop han zitten. Det gevuul is gewoon nie met un penne te beschrieven.

Misschien is ut oe gewoon e'lukt met un stukkje ofval, dan bin ie gelieke ok nog is ant riesajkelen. As det zo is, dan bin ie helemoal goed bezig. Ok a is de tied daj hier met bezig bint niet betaald deur iemand en dat kan oe ok nog is niks schellen, ut moment dat ut oe weh e'lukt is, det is en blef onbetaalbaar en zet oe an um nie'je dingen te goan probeeren. A is ut alleene a um det gevuul nog is met te maaken. Aj niks probeert, kom ie noajt wieder.

©2024 Piet Plezier.

Wuj nog meer stukkies leazen, kiek dan ma is op <https://haarle15.jouwweb.nl/korte-verhalen-dialect>.

Wens oe völle leasplezier.

Regels.

We hebben er allemaal mee te maken en zijn er al vroeg mee begonnen. Als baby leer je al van dit mag wel of dit mag niet. Als opgroeiend kind krijg je bindende regels mee, die gelden als een afspraak. Deze toegevoegde regels worden in de loop der jaren steeds meer.

In het verkeer gelden weer hele andere regels, deze zijn vastgelegd in de verkeerswet. Bij overtredingen hiervan, krijg je met boeteregels te maken. Soms worden regels in de loop der tijd aangepast of verwijderd of krijgen een ander uiterlijk door middel van nieuwe borden. Dan is het binnen de lijntjes rijden en de regels opvolgen.

Tijdens werkzaamheden hebben we te houden aan veiligheidsregels en productieregels, zodat alle werkzaamheden goed kunnen worden uitgevoerd, zoals de werkgever het bedoeld heeft. Beleidsregels zorgen voor een bindende samenwerking, waar gemaakte afspraken door de regel goed werken. Waar dit niet duidelijk genoeg is, worden nieuwe regels toegevoegd of verwijderd.

Culinair heeft weer zijn eigen hygiëne regels, dit om ziektekiemen in het eten te voorkomen of te verkleinen. Ingrediënten die je toevoegt, komen soms uit het buitenland. Daar gelden wel eens andere beleidsregels en dat kan gevolgen met zich mee brengen.

Over fatsoen, normen en waarden kennen we de regels van huis uit door de regel wel, maar soms springen we wel eens uit de band. Handhaving en eerste hulp kennen dan hun veiligheids- en aanpakregels. Dit is ook in regelgeving vast gelegd.

Daarnaast kennen we ook regelneven, dat zijn mensen die vaak dingen regelen voor groepen of organisaties. Regel jij dat even, dat is zo'n uitspraak die we allemaal wel eens voorbij hebben horen komen. Ze kennen de regels over wat kan en mag, al moeten ze daar soms een extra regel aan toevoegen, totdat het tot in de puntjes geregeld is.

Maar ondeugend zijn we ook allemaal wel eens. We lezen soms tussen de regels door of lezen ze soms niet goed. Heel af en toe passen we de regel aan met een eigen indicatie over de regel, door deze een eigen betekenis krijgt. Waardoor je het gevoel hebt, dat er dan nauwelijks regels bestaan en in vrijheid kunt opereren. Al duurt dat door de regel vaak niet zo lang.

©2024 Martin Wichink.

Pennenstreken.

Een pen is een voorwerp wat we regelmatig gebruiken, misschien wel dagelijks. Wist jij dat het eerste ontwerp al meer dan honderd jaar oud is. Niet gek he voor door de regel een stukje plastic buis, gevuld met een houder vol inkt. Een veer en een mechanisme om de punt van het schrijfgedeelte te beschermen tegen het uitdrogen.

Zodra we de pen vasthouden in schrijvershouding, glijdt de inkt gel langzaam naar beneden. Zodra het kogeltje opgebeurd wordt bij druk tussen pen en papier, vloeit er inkt uit. Het is aan ons om er bewegingen mee te maken. Je kan er mee schrijven, maar ook mee tekenen.

Gewoon een notitie opschrijven of een boodschappenbriefje is een onschuldig iets. Tenzij dat het voor andere doeleinden wordt gebruikt in de onderwereld of een andere duistere kant.

Heel anders wordt het als je dingen moet ondertekenen, dan geldt het vaak als een wettig middel. Voor een CV, diploma of certificaat is dat door de regel geen probleem. Bij bijvoorbeeld het kopen van een huis, dan zit je er wel aan vast, net als bij een lening, afbetaling of contracten.

Heel anders wordt het, als een pen als wapen dient. Er zijn voorbeelden van ermee kunnen schieten op zeer korte afstand, maar ook gevuld kunnen zijn met chemie of gif. Dit fenomeen kennen de meeste wel uit films, maar ik ga er van uit dat dit wel ergens op gebaseerd is. Mensen zijn tenslotte altijd wel ergens op zoek naar oplossingen voor problemen die er zijn. De ene keer zal dit eenvoudig zijn, maar soms zijn er ook wel knappe koppen voor nodig, die dit moeten uitvinden en samen met handige Harry's tot uitvoer moeten brengen. Hier hangt dan vaak ook wel weer een prijskaartje aan vast.

Tot slot zijn er vele varianten mogelijk. Pennen zijn gemaakt van goud, zilver, metaal of plastic aan de buitenkant en misschien uit meerdere delen bestaan. Het laatste om de houder met inkt te kunnen vervangen, mocht deze leeg zijn gemaakt. Dit soort pennen hebben dan vaak ook een inscriptie of een reclame logo. Dit maakt het voor verzamelaars alleen maar interessanter.

Zo zie je maar weer, over een eenvoudig onderwerp uit ons dagelijks leven, kan je zo maar een verhaal schrijven. Dit hadden ze ruim honderd jaar geleden niet voorzien, dat dit allemaal digitaal te lezen is, al blijft het handwerk.

Kijk anders maar eens op <https://haarle15.jouwweb.nl/> voor meer verhalen en gedichten.

Of gebruik deze QR code.

©2024 Martin Wichink.

Eigenheimers van Hoarle.

Wat un tumult was der bie de presentaatsie van de eerste Hoarlese almanak. Net veur ik an de beurte was, wun der vertelt dat Martin Wichink en Piet Plezier aans in de verte familie waan in de skrieverswereld. Sommigen wussen dit al, aanderen han zig det a vaaker of e'vroag'n wie ik toch eigenlijk tog wasse. Noe kan ik oe weh vertellen dat wie beide er gin muuj'te met hebt, want wie schriefft löss van mekaar a acht joar met plezier veur ut dorpskraantie. Eerst op papier, ma noe ok digitaal. Dus disse ophef hieroaver, is dan ok helemoal nie neudig.

Tussen alle skrievers en verhalenvertellers in, vuuln ik mie weh thuus. Allemoal kwam zie wat vertel'n oaver hun leavensverhaal of passie in de eerste Hoarlese almanak. Kiek aj dan tog ophef wil hem, dan haj doar weh goed mun luusteren. Dan was oe net als ik weh oppeval'n, dat iedereene deur Robert Kemper was benaderd of e'vroag'n um met te warken an dit boek. Wat mut die man dan un garismaa hem, dat ze allemoal joa heb e'zeg. Noe kan ik doar un grappie oaver maken, datte bie zien eigen bruiloft ok gin nee wulde heur'n, ma det goa ik eg nie doene.

Veur ut boek hoemde Robert helemoal niet zo verre vot. Een buurman scheuf um em hondervieftig joar post deur de briembusse hen. De oaverbuurman hef der zien hele tuin veur op de kop e'zet. Aj det allemoal kunt, dan bin ie weh wat maans. Kiek un dreum hem is aaltied nog wat aans dan de dreum uutvoer'n, ok a is de geschiedenis oaver Hoarle zelf oene passie. Deurumme verbaast ut mie ok nie, dat de veer kjals, die de stichting De Marcke hebt oppericht zo'n veertig joar geleden, as eerste ut buukie kreegn annereikt. Ma Illegaal of nie, zie waan a weh zo'n tien joar a ant verzamelen e'wes en un bettere start kuj dan as stichting dan ok nie kriegn.

Dan kunt wie noe bes weh sprekken oaver een echte eigenheimer op Hoarlese grond. As ut boek as potjappel e'pot is en uutegruij't tut un volwassen jappelplante met alle skrievers en vertellers doorbie en deur de wottels bint verbunden. Het is dan ok un prachtig boek e'wun en det zol ie as un echte Hoarlese droadnagel allemoal in de kaste mun hem stoane en leaz'n. Kan ut oe eg weh anroane. Bin ie der noe nie e'wes op den bewuste oamd, dan kuj nog altied ut boek goan besteln.

Wacht ik zal oe hieronder un link der bie skriem, dan hoef ie doar alleene ma op te klikken en ut boek te goan bestel'n.

[Hoarlese almanak](#)

Nie dat ik zelf hier better van wut en doar giet ut mie ok nie umme, ma ut giet weh weer um een stukkie geschiedenis oaver Hoarle en doar maak ik ok miene momenten met en skrieve doarover, net as alle aanderen uut ut dit buukie. Ut moo'je van alles is weh, dat de Hoarlese samenwerking ok hier weer tut bluu'j is e'kom. Ok mooj is um te ziene, dat hoeverre daj ok weg woont, de wottels met Hoarle noajt wut verbrökken. De stichting hef zig weer mooj in de skienwarpers e'zet. Veural zo deurgoane en ut volgende deel kan dan ok veur de dag kommen.

©2024 Piet Plezier.

Meer lezen over Piet Plezier, klik dan op de link hieronder of gebruik de QR code.

[Piet Plezier](#)

Alle zielen heilig verklaard.

Wat een titel hé, maar hier moest ik aan denken na de dagen van Allerzielen en Allerheiligen. Als je in het afgelopen jaar iemand verloren bent of iemand staat je heel dicht door het nauwe contact, dan zullen deze twee dagen natuurlijk een extra dimensie kennen.

Niettemin komen ze uiteindelijk in een rijtje te staan, waarvan we in Haarle er al heel wat van kennen. Hiermee bedoel ik dat je als bekende Haarlenaar, op eigen wijze een stempel hebt weten te drukken in ons dorpsgebeuren.

Daarnaast moest ik hieraan ook denken, nadat ik de beeldbank van Stichting Marke Haarle had bezocht. Wat een prachtig stuk cultuurgeschiedenis is dat over ons dorp Haarle. Van de vele verenigingen, (oude) gebouwen, cultuur, verkeer en niet te vergeten dorpsfeesten. Ik zou zeggen, kom gerust eens een kijkje daar nemen. Het is vrij toegankelijk.

Je kan daarnaast de organisatie nog helpen aan extra of aanvullende informatie bij de vele foto's die erop staan. Soms is het niet duidelijk wie een persoon is of bij welke gebeurtenis. Help jij mee? Ze zullen er blij mee zijn.

Meeslepend door alle foto's op de beeldbank, vergeet je wel eens de tijd waarin dit alles allemaal is gebeurd. Tientallen jaren terug geven soms het gevoel, alsof het gisteren nog gebeurd is. Waarin je de helden van Haarle toen, weer even terug kan en mag halen voor wat zij allemaal voor het dorp hebben gedaan in een opbouwde fase. Dan besef je soms ook dat sommige beslissingen onontkoombaar zijn geweest, al ging er dan een stukje historie verloren. Gelukkig hebben we de foto's en beelden nog.

We hebben markante figuren in onze leefomgeving gehad. Bij een reünie of ander dorpsfeest komen dan ook vaak oude herinneringen boven bij een bepaald onderwerp in een gesprek. Mooi is dan dat men vaak de vele namen nog gewoon kent en soms ook nog de bijnamen. Helemaal bijzonder is dat men nog weet waar hij/zij nog woonde en hoe ze daar leefden. Toch een teken dat deze mensen niet vergeten zijn en ergens toch op een plekje staan gegrift in ons geheugen. Als je dat gelukt is, dan hebben alle zielen zin en zijn deze mensen voor mij heilig verklaard voor een uniek stukje in onze dorpsgeschiedenis.

©2024 Martin Wichink.

Wat un reng

wat un reng, wat un water
nie alleen veur noe, ma ok veur later
sloten bint tut de nok toe vol
noe wut ut oons weh un bettie te dol

boeren kunt bienoa niet op ut laand
trekker stopt a bie ut grösveld a an de raand
tis ut laand vernielen niet weerd
det heb ze uut ut verleden weh e'leerd

ma wat as de oogsten van dit joar mislukt
dan wut der alleene ma van de mensen e'plukt
Al ut etten wut dan schreeuwend duur
dan wut ut beedelen bie oonse oost of zuuder buur

winter veurroad is a opgebruukt veur ut vee
de boer den zit doar echt weh mee
hoppelik kregge nog weh heui en mais van ut laand
ander giet det deurwarken boaven in hun verstaand

as ut noe is zol goan vriezen met al ut water uut de grond
kunt wie helemaal schaatsent op vakaansie van Hoarle noar Roermond
doej det op hölties of op hoge noren
ut applaus waj dan kriegt kan oe dan weh bekoren

©2024 Piet Plezier

Wuj nog meer stukkies leazen in ut dialect, kiek dan ma is op

<https://haarle15.jouwweb.nl/korte-verhalen-dialect>

Wens oe völle leasplezier.

Of gebruik disse QR-koode.

Schermtijd.

We kijken tegenwoordig steeds vaker op een scherm. Waar dit vroeger alleen nog maar TV was, kunnen we nu naast dit medium niet meer zonder PC, tablet of mobiel.

Ken de tijd nog dat we zelf naar de TV moesten lopen om een knop te drukken om andere zender te kunnen kijken. Zat je net zo lekker op de bank en stond je deze zender niet aan, dan was het opnieuw opstaan en op een andere knop drukken. Eerst had je Nederland één en twee, plus een paar Duitse zenders als ARD, WDR en Nord. Heel soms bij helder weer, kon je nog een ander zender zien met veel sneeuw.

Dat is tegenwoordig wel anders met honderden zenders op TV. Dat kan je nog uit bereiden met aanvullende pakketten, mocht je nog meer schermtijd willen.

Dan zijn apps op je mobiel, tablet en PC wel een stuk vriendelijker. Met een klik zit je al op een websitepagina. Lekker makkelijk toch... of toch niet?

Vaak vergeten we de voorbereidingen al. Allereerst moet je vaak al een emailadres hebben. Om deze te maken heb je een naam en een wachtwoord nodig. Als je geluk hebt, lukt dit in een keer. Vaak moet je tegenwoordig hoofdletters en andere tekens in je wachtwoord verwerken. Dit moet je dan twee keer doen. Een verkeerde letter of teken kan al funest zijn en dan klopt dit al niet. Kan je weer opnieuw beginnen.

Als dit uiteindelijk gelukt is, dan kan je op de app deze gebruiken. Vervolgens moet je vaak de algemene voorwaarden lezen en aanvinken. Zonder vinkje kan je niet verder. Nieuwsbrieven staat meestal al wel aangevinkt. Deze moet je dan niet vergeten om deze uit te vinken, anders krijg je ze in je mailbox als spam.

Daarna komt de bevestiging of je het wachtwoord wilt opslaan voor de volgende keer. Dat scheelt wel de volgende keer bij het inloggen, dan hoef je alleen maar op ja te klikken, want de naam met het wachtwoord staan er al.

Je wordt nu dagelijks of vaker min of meer verplicht, om je email te checken. Zeker als je online wat besteld hebt. Ook in het verenigingsleven lopen vele berichten via mail of chat. Nieuwsbrieven of berichten, moet je vaak zelf uitzetten en zitten bij instellingen verstopt na een keer of vier klikken. Je moet dan een vinkje of schuifje op uit zetten of je kan in de mail je afmelden, maar dan moet je dit wel kunnen vinden. Het staat vaak onzichtbaar in het Engels vermeld of heel fijn tussen de kleine lettertjes onderaan tussen nog meer tekst.

Als je online wat wilt bestellen, dan wordt je verleid om klant te worden daar. Dan begint de administratieve rompslomp. Naam, adres, postcode, woonplaats, email en je telefoonnummer invoeren. Vaak zijn het ook nog eens *verplichte* vakken die je moet invoeren om verder te komen. Dan kan je gaan shoppen. Met een klik staan ze al in je winkelwagentje.

Ben je uit geshopt, dan klik je op het winkelwagentje. Controleer eerst de artikelen, die je aangevinkt hebt. Twee keer is ook twee keer betalen. Vervolgens dien je jouw eigen gegevens te controleren. Bij de volgende pagina is hoe je het wilt gaan betalen. Doe je dit digitaal, dan kies je eerst voor Ideal en vervolgens voor jouw bank, waar jij je zaken doet. Voor het scannen van de QR-code heb jij je mobiel voor nodig, als je tenminste op je tablet niet direct naar je bankzaken toe kan om te betalen.

Na bevestiging check jij je email of alle zaken goed zijn gegaan en of de bestelling klopt. De volgende dag is het checken wanneer de postbezorgdienst langs komt. Komt het tijdstip niet uit, dan kan je deze zelf verzetten.

Als dan het pakketje de volgende dag komt, komen er nog mails binnen of jij een review achter wilt laten op hun website. Beseffen ze dan niet dat wij gratis al hun administratieve werk staan te doen en dan willen ze nog meer. Dacht het niet.

Als je dan ook nog eens de noodzakelijke dingen wilt gaan doen, voor de belasting, ziekenfonds en zo, dan is het niet zo gek dat wij de helft van onze vrije tijd op het scherm zitten. Je wilt toch vooral niks missen. Dan vinden we ook nog eens gek, dat de jeugd dit van ons geleerd heeft.

©2024 Martin Wichink.